

MOTION 2021-03-09

Utred skolpengssystemet och behovsstyrningen av resurserna till de kommunala skolorna i Ekerö

Skolpengssystemet innebär att en summa kronor per elev följer med eleven till den valda skolan. Nivån på skolpengen är beräknad på genomsnittskostnaden för en normalelev och beroende på årskurs varierar den mellan drygt 60 000 kr per år till knappt 73 000 kr under 2020. Byter en elev skola följer pengarna med till den valda skolan. I Ekerö grundskolor flyttas pengarna månadsvis.

Bestämmelserna kring skolpeng gäller enbart för fristående skolor. Hur en kommun fördelar skolresurserna till de egna skolorna är inte reglerat i lag utan det beslutar varje kommun. Ekerö kommun har valt att tillämpa skolpengssystemet även för de kommunala skolorna.

För att fungera väl behöver en skola stabila planeringsförutsättningar under hela läsåret. Den organisation och de undervisningsgrupper som finns vid terminsstart ska helst ligga fast under hela läsåret. Eleverna ska inte behöva byta lärare, byta undervisningsgrupp eller bli av med sin stödundervisning under ett pågående läsår. De lärare som finns i början av höstterminen ska kunna finnas kvar hela läsåret.

Med skolpengssystemet riskerar dessa stabila förutsättningar att slås sönder. Om 7-8 elever byter till en annan skola försvinner resurser motsvarande en lärartjänst. Men skolans fasta kostnader för lärare och lokaler etcetera, ligger kvar. Det är ofta svårt och ibland omöjligt att slå ihop klasser eller flytta elever till andra undervisningsgrupper under pågående läsår. Om det sker innebär det oftast betydande svårigheter för eleverna. Resurserna till de elever som behöver extra stöd riskerar också att minska eller försvinna. Att omplacera eller säga upp lärare är en process som tar lång tid att genomföra.

Skolpengssystemet orsakar särskilt stora problem för de skolor som har relativt få elever och som ligger på marginalen för att kunna ha en fungerande organisation. Försvinner några elever på en liten skola kan verksamheten lida allvarlig skada och hela ekonomin kan haverera. På en sådan skola är det omöjligt att hålla budgeten om ett antal elever försvinner under läsåret. Med skolpengssystemet får dessa skolor allt sämre förutsättningar att upprätthålla en god kvalitet på undervisningen. I Ekerö kommun är Munsö skola ett exempel på denna utveckling.

Motsatsen inträffar i de skolor som vinner elever. De kan oftast ta emot de nya eleverna i sin befintliga organisation och fylla på i klasserna. Dessa skolor får gott om resurser och de kan satsa på att förbättra verksamheten på olika sätt. Skolpengssystemet gynnar skolor som vinner elever och missgynnar skolor som förlorar elever.

De föräldrar som väljer en annan skola är oftast välutbildade och intresserade av skolan. Generellt sett har deras barn mindre behov av extra stöd. Den skola som förlorar elever får generellt sett en större andel elever som behöver extra stöd.

Även lärarna påverkas av skolpengssystemet. En lärare som arbetar på en skola med minskande elevunderlag vet att jobbet är osäkert och de väljer i större grad att byta arbete. En ökad rörlighet bland lärarna är generellt sett en nackdel för verksamheten och för eleverna.

För kommunen som helhet innebär således skolpengssystemet betydande nackdelar och en sämre verksamhet.

I skollagen står det att resurserna ska styras efter elevernas behov. Ekerö kommun har valt att tolka det som att resurserna enbart ska styras efter kommunens geografi, men det sker ingen behovsstyrning efter socioekonomiska grunder. När skolpengssystemet styr blir det istället en omvänd behovsstyrning. Den modellen ger mer resurser till skolor som har något mindre behov och mindre resurser till skolor som har större behov.

Vi föreslår därför att:

Ekerö kommun ska utreda en övergång till ett system där grundtanken är att resurserna till en kommunal skola ska ligga fast ett läsår och där syftet är att öka behovsstyrningen inom kommunen.

Johan Hammarström (S)